

РЕФЛЕКСІЯ ЯК СКЛАДНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ, КУЛЬТУРНИЙ І МИСЛЕННЕВО ДІЯЛЬНІСНИЙ ПРОЦЕС ОСЯГНЕННЯ ТА ПЕРЕТВОРЕННЯ ДІЙНОСТІ

Воронкова Валентина

Запорізька державна інженерна академія

e-mail:valentinavoronkova236@gmail.com

Термін «рефлексія» включає процеси і функції, пов'язані з мисленневими процесами осягнення та перетворення дійсності, що визначають мультиакти-проекції досліджуваного феномена (об'єкта, процесу) у когеренції зі спостереженнями, аутоаналізом, аутогносцизацією, тобто осягненням його глибинного смислу. Рефлексивні моделі надають можливість суб'єкту дискурсомислювати об'єкти-предмети-феномени-факти соціуму-світу-природи-людини-Всесвіту в їх процесуальності.

Рефлексія як складне пізнання пов'язане з сумнівами, власним аналізом досвіду, роздумами, суперечностями, аналізом власного психічного стану. Рефлексія не тільки розглядає чи формує систему понять, але й співвідносить їх з дійсністю, відшукуючи напрями підвищення ефективності методів, що використовуються. Рефлексія – це історія становлення, зміни і народження нових філософських чи культурологічних понять, проблем, теорій, парадигм, що намагаються осмислити себе у горизонті історії культури та світу, що саморозвивається, регламентація пізнавальної діяльності для отримання об'єктивної дійсності.

Рефлексія як складний соціальний, культурний, мисленнево-діяльнісний феномен корелює до суспільства, культури, людини, осмислюючи всі деталі, нюанси, компоненти досліджуваних явищ чи процесів, що динамічно розвиваються.

Рефлексія проникає в морфологію дискурсосягнення досліджуваного об'єкта чи предмета та за допомогою своїх засобів конструює категоріально-парадигмально-кластерний апарат з метою дискурсувсвідомлення складних соціальних (економічних, культурологічних) процесів глобалізації, інформаційного чи інноваційного суспільства, осягнення їх категорійного апарату та місця і ролі людини у цих процесах.

Саме рефлексія як складний мисленневий процес дає можливість осягнути всі процеси, смисли, індекси, ейдетикококонструктивні мультиобрази, що виникли у диференційованих соціокультурних та онтологічних процесах, а вже динаміка менталмоделей здійснюється у формулюванні матриць культурно-історично-генезисних універсалій чи парадиг.

Рефлексія як складний мисленневий процес забезпечує взаєморозуміння і комунікацію між вченими, сприяє поглибленню сучасних культурно-історичних та онтологічних процесів у кореляції з культурними, естетичними, етичними, філософськими, метафізичними, соціологічними, політичними, психологічними, категоріями, що інтерпретують дійсність

Рефлексія сприяє дискурсузагальненню матеріалу, що аналізується, резюмуючи процеси симетрії і асиметрії, результуючи погляди опонентів та універсалії, вироблені історією філософської думки. Рефлексія як складний методологічний процес трансформує максими і закони у терміни і поняття, інтерпретує їх у різноманітних модифікаціях, визначає смисли і значення у залежності чи культурного явища чи процесу. від культурологічних цілей і задач, створює інформоделі соціального

Рефлексія як енергетичний феномен допомагає філософам досягнути результати актів, процесів і функцій, знаків і символів, що формують принципи і тези конструктів, що репродукують сучасну дійсність. Рефлексія ставить своєю метою пояснити облаштування соціального і природного світу.

Рефлексія осмислює функції, генезисно-еволюційні процеси з метою знаходження новаційних еталонів, систем цінностей, нормативів і принципів концептів, в основі яких процеси культуротворчості. Рефлексія регламентує не тільки пізнавальну, культуротворчу, але й праксеологічну діяльність. Культуротворчість як складова практичної сторони рефлексії ставить своєю метою пояснити не тільки освоєння світу, але й задоволення потреб людини, створюючи модель чи формуючи процес її побудови, що є основою когнітивно конструктивної методології.

В контексті аналізу різноманітних процесів рефлексія включає концептуальну (пояснюючу) частину та інструментальну (передписуючу). У свою чергу поняття, що формуються рефлексивними процесами є як дескриптивні, так і конструктивні у відношенні до побудови тієї чи іншої моделі. Концептуальна модель рефлексії будується як система понять, що пояснюють гносеологічне призначення досліджуваного феномена, смисл їх введення у науковий обіг шляхом вирішення проблеми та створення її моделі у конкретній соціокультурній площині.

Рефлексія створює концептуальну модель, що є теоретичним обґрунтуванням системи конкретних процедур мисленнєвого процесу (процесів), що дозволяють реконструювати світ шляхом застосування проектно-конструктивного підходу. Таким чином, рефлексія - це методологічний процес концептуального моделювання світу та пояснення культурного знання світу, природи, людини, Всесвіту.

Рефлексія як мисленнєво-діяльнісний процес дозволяє людині використати методологію як атрибутивну характеристику мисленнєвої діяльності, що будується на принципах конструювання, моделювання свого об'єкта, передбачуючи використання неklasичної раціональності. Мета рефлексії як мисленнєво-діялісного процесу – створення культурних артефактів, а також репрезентації практики у створених культурних артефактах. Об'єкт рефлексії включає як пізнавальну, так і перетворюючу діяльність, яка потребує більш глибокої рефлексії щодо створення моделі (матеріального чи культурного артефакту) щодо перетворення дійсності.

В результаті використання законів і принципів рефлексії як мисленнєвого процесу відбувається розширення ареалу її застосування, культивування не тільки науки, але й перетворення всіх сфер життєдіяльності у сукупності з педагогічними, психологічними, управлінськими та іншими духовно-практичними перетвореннями.

Рефлексія тим корисна, що вона має справу не тільки з ідеальними об'єктами, які конструює, але й конструюванням артефактів культури (живопис, література, архітектура, технічна діяльність).

На кінець відмітимо, що рефлексія допомагає розвивати мислення, сприяє своєму саморозвитку і самоствановленню як особистості, тому слід працювати над своїм мисленням, яке розвиває не тільки свої фізичні, фізіологічні потреби (А.Маслоу), а й сприяє своєму духовному самозвеличуванню.[3] Працюючи над розвитком свого мозку, ми будемо формувати ідеали добра, краси, справедливості, моральності. Саме тому рефлексію слід розглядати як розвиток свого мислення, свого зростання, свого самовдосконалення. Рефлексія – це методологія інноваційного процесу, що репрезентує культуротворчість

Для пояснення рефлексії як «мислення про мислення» звернемося до твору Двека Керола «Налаштуйся на зміни. Нова психологія успіху, який говорить, що сьогодні слід розвивати мислення, налаштоване на зміни, успіх, інновації: «спосіб мислення, націлений на зростання, базується на вірі у зміни» [1, с. 233]; слід

проводити «майстер-класи» про мислення [1, с.238], які формують рефлексію; «мозкологія» формує мислення [1, с.242].

Звернемося ще до одного твору Брайан Трейсі «Максимум успішності. Стратегії і навички для розкриття прихованого потенціалу», для якого розвиток рефлексії сприяє особистісній, так і діловій трансформації. [2, с.16]. «Правильно застосувавши свою суперсвідомість, ви можете розв'язати будь-яку проблему, подолати будь-яку перешкоду й досягти мети, якої прагнете всім серцем» [2, с.169].

Отже, завдяки рефлексії як складного соціального, культурного і мисленнево-діяльнісного процесу осягнення та перетворення дійсності вдається здійснити синтез побудови концептуальної та інструментальної рефлексивної мисленневої моделі, у яких концентрується культуротворчість та сприяти розвитку «мислення про мислення», що в цілому налаштовані на саморозвиток особистості.

Список використаних джерел

1. Двек Керол. Налаштуйся на зміни. Нова психологія успіху / пер. з англ. Юлія Кузьменко. К.: Наш формат, 2017. 288 с.
2. Брайан Трейсі. Максимум успішності. Стратегії і навички для розкриття прихованого потенціалу. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2018. 334 с.
3. Олексенко Р. И. Философия устойчивого развития в эпоху глобализации / Р. И. Олексенко // Гиля: научный вестник. - 2015. - Вып. 100. - С. 175-179